

race relations in Great Britain is very new as yet and it is a very encouraging sign that it should have begun in a very empirical way with theoretical considerations nevertheless kept well in mind. For this reason the argument that the work is not as useful as it might be because it is not „of a sort that will contribute to our understanding of the broader problem of British society”¹¹ is misplaced and unhelpful, and is probably coloured in any case by too narrow a view of the aim of sociological research. During the next few years we may expect the amount of work on the subject of race relations to increase. Let us hope it continues to be built upon the work that has been done so far.

J. A. Banks

1) „A Need for Facts” in *The Times*, 3 May, 1954.

2) M. Banton: *The Economic and Social Position of Negro Immigrants in Britain*, in the *Sociological Review*, Vol. 2, No. 1, July 1954.

3) K. Little, *Negroes in Britain; a study of race relations in English Society*, Routledge and Kegan Paul, London, 1947 Ch. 4.

4) A. Richmond: *Colour Prejudice in Britain; study of West Indian Workers in Liverpool 1941-1951*, Routledge and Kegan Paul, London, 1954.

5) K. Little: *Race and Society*, U.N. E.S.C.O., Paris, 1952, p. 51.

6) *Negroes in Britain*, p. 161.

7) *ibid.*, pp. 231-238.

8) *Colour Prejudice in Britain*, pp. 6-7.

9) *ibid.*, p. 169.

10) see, for example, the material in Ch. 6.

11) M. Freedman: *Some Recent Work on Race Relations: A Critique*; in *The British Journal of Sociology*, Vol. 5, No. 4, December, 1954, p. 353.

NOTE

In footnote 4 to Venster op het buitenland, Engeland, in the December 1954 issue of *Sociologische Gids*, it was stated

that W. H. Scott's paper on anthropology and industrial research, read before the September meeting of the British Association, had not yet been published. This is an error. It has been published under the title of „Anthropology and Industrial Research” in the *Advancement of Science*. No. 40, March, 1954 and (in German) as *Betriebssoziologische Forschung und Anthropologie, in Soziale Welt*, Jahrgang 5, Heft. 1, 1954.

Nederlandse Sociologie van maand tot maand

Gids voor Maatschappelijk Werk, met medewerking van speciale deskundigen samengesteld door mr J. Everts en A. Treurniet. **Deel I: Organisatie en samenwerking; algemeen en speciale zorg en voorzieningen.** (N. Samson N.V., Alphen a.d. Rijn, 1954) 725 pag., f 18.

Met dit eerste deel van de *Gids voor Maatschappelijk Werk* — het tweede deel zal de instellingen van maatschappelijk werk opsommen — is een zeer belangrijke prestatie geleverd. Het boekwerk geeft immers ten aanzien van de massa maatregelen, voorzieningen, organen en problemen van wat men heden ten dage het maatschappelijk werk noemt, een even veelomvattende als deskundige informatie. Het geeft een inzicht in de vormen, de organisatie en de samenwerking in het werk — op plaatselijk, provinciaal en landelijk niveau in de particuliere, confessionele en overheidssector — de opleiding en plaats van de maatschappelijk werker, en vooral de reeks bestaande voorzieningen ter bestrijding of voorkoming van maatschappelijke noden.

Bovendien is de verhouding tussen de 63 onderdelen van het werk in het algemeen gelukkig getroffen, terwijl een zeer uitvoerige literatuuropgave achter elk hoofdstuk

dit boek reeds tot een kostelijk bezit maakt.

Nemen wij het werk zoals het er ligt, dan kunnen we er dankbaar voor zijn. Geen sociale onderzoeker, op welk terrein dan ook werkzaam, kan dit boek missen, en wij zouden ieder, die het zich kan veroorloven de raad willen geven deze Gids aan te schaffen en een plaats te geven naast de boeken, die men voor veelvuldig gebruik gereed heeft staan.

Toch heeft deze Gids ook een andere betekenis. Hij geeft een beeld van de huidige verwarring en onzekerheid in de kringen van het maatschappelijk werk, hetgeen wellicht in de algemene inleiding (p. 1-47) het duidelijkst tot uiting komt.

In deze inleiding wordt aangegeven, dat de namen van de vijf tot nu toe verschenen gidsen de ontwikkeling van de sociale zorg in grote lijnen weerspiegelen. De eerste gids droeg nog de titel „Gids der Nederlandsche Weldadigheid” (1899), die van 1919 (na de Armenwet van 1912) „Gids voor Armenzorg en Maatschappelijke Steun”, om vervolgens te evolueren tot „Gids voor Maatschappelijk Hulpbetoon” (1933 en 1940). Bovendien wordt vermeld, dat men reeds vorige malen moeite had met de beperkende term „maatschappelijk hulpbetoon”, zodat men deze in 1954 definitief losliet en verving door het betrekkelijk kleurloze „maatschappelijk werk”. In dit begrip is dan opgenomen de maatschappelijke zorg, als meest rechtstreekse erfgenaam van de oude armenzorg.

Is dit reeds als zodanig interessant, veel belangwekkender is nog, dat men met het noodgedwongen accepteren van de term maatschappelijk werk in een impasse is geraakt. De term blijkt namelijk niet te definiëren, zo zegt men, omdat het maatschappelijk werk „in ontwikkeling” is.

Bovendien: het is niet nodig — men weet het toch wel — en het zou gevaren scheppen met betrekking tot een juridische vastlegging in de in voorbereiding zijnde nieuwe wettelijke regeling.

Mogen deze argumenten opgaan voor beleidsinstellingen, zij gelden zeker niet voor degene die zich met de meer wetenschappelijke fundering van het maatschappelijk werk bezig houden. Speciaal het eerste argument achten wij dan ook voor bestrijding vatbaar. Het feit dat het maatschappelijk werk in andere tijden en landen andere vormen aanneemt en mede sterk beïnvloed wordt door de in verandering verkerende maatschappij en sociale wetgeving, maakt op zich zelf genomen het geven van een definitie en een wetenschappelijke benadering niet onmogelijk. Immers vrijwel alle sociale verschijnselen zijn aan verandering onderhevig.

Wij willen niet ontkennen, dat de werkers in de practijk in de andere overwegingen krachtige argumenten tegen een definitie vinden. Dit neemt echter niet weg, dat de socioloog door dergelijke beleidsoverwegingen niet bevredigd kan worden. Sterker nog: hij gaat zich na kennismaking in gemoede afvragen, of men in kringen van maatschappelijk werk niet al te sterk op de juridische en administratieve aspecten is georiënteerd en daarmee de fundamentele problematiek uit het oog dreigt te verliezen. Fundamenteel, want het maatschappelijk werk is naar activiteit en object veelal een typisch sociaal verschijnsel, dat als zodanig onderkend en bestudeerd dient te worden, en niet alleen, zoals thans gebeurt, als een probleem van levensbeschouwing, subsidiëring en wettelijke regeling.

De moeilijkheden van de definitie blijken immers symptomatisch voor de vele andere problemen waarmee men in het huidige maat-

schappelijk werk worstelt: de verhouding tussen organisatievorm en actiedoel, de methodieken, de opleiding, om nog maar te zwijgen van de vraag naar de resultaten van de vele inspanning.

Men kan de maatschappelijk werkers niet zonder meer het verwijt maken, dat zij deze problemen nog te veel als praktische en juridische en te weinig als wetenschappelijke, i.c. sociaal-psychologische, sociologische en psychiatrische problemen zien.¹⁾ Immers: waar zijn de sociologen en psychiaters, die tot het maatschappelijk werk bijdragen hebben geleverd, welke een heroriëntatie mogelijk maken? Men kan niet eens zeggen, dat, met name van sociologische zijde, de bereidheid bestaat om deze bijdragen te leveren — sterker: zelfs aan een wetenschappelijke probleemstelling is men vaak nog niet eens toe.

Het is hier, in een bespreking, niet de plaats de oorzaken van deze situatie te onderzoeken. Slechts kan worden vastgesteld, dat de sociologie op het gebied van het maatschappelijk werk een enorme taak heeft te vervullen. Allereerst door een studie te maken van de talloze groepsproblemen, die zich op dit terrein voordoen. Met de onmaatschappelijkheid is een bescheiden begin gemaakt, maar op andere terreinen is evenzeer werk nodig. Men denke aan de veranderende positie van jeugd en bejaarden (jeugdzorg, kinderbescherming, bejaardenzorg), de veranderende sociale samenstelling van de groep der ongetrouwde moeders, de verschuiving van armoededronkenschap naar alcoholisme als gevolg van sociale en psychische spanningen, etc.

In de tweede plaats echter verdient het maatschappelijk werk zelf een object van studie te worden. Te veel zien de maatschappelijk werkers de problemen vanuit hun specialistisch, wereldbeschou-

welijk of organisatorisch standpunt, te weinig beseffen zij, zelfs in de topfuncties, dat zij een element zijn in een sociaal-structurele problematiek en dat hun werk en hun functie tot voorwerp van studie dienen te worden gemaakt. Wat is er nog gedaan aan een empirische studie van de resultaten van veel maatschappelijk werk, van de veroudering van methodieken en organisaties, van de bestaande spanningen tussen goedbedoelde actie en averechtse effecten?

Het is wel te hopen, dat de wetenschappelijke benadering van het maatschappelijk werk, waarom men ook uit de kringen van het werk zelf vraagt, niet zal blijven staan bij een „technische” benadering, maar een „totale” probleemstelling zal durven accepteren als uitgangspunt.

M. J. van Doorn-Janssen,
soc. dra.

¹⁾ Het wekt overigens verbazing, dat in de besproken Gids aan een zeer overtuigend wetenschappelijk betoog, inclusief een verantwoorde definitie, als dat van A. J. Sevenhuijsen in „Helpen als ambacht” (1951) geen aandacht wordt besteed.

Dr. H. J. Prakke, Uit de Asser Annalen — Hoofdstedelijke hoofdstukken uit „Deining in Drente” — Van Gorcum en Comp. N.V. - Assen '55.

Ter gelegenheid van de Boekenweek 1955 heeft Prakke de hoofdstukken uit zijn dissertatie over de Asser geschiedenis herdrukt. De grote belangstelling hiervoor maakt deze heruitgave verantwoord, schrijft hij in zijn „Inleiding”, een belangstelling, die de bewering lozenstrafte, dat er een gebrek aan zin voor locale historie zou zijn. Wij zijn geneigd te beweren, dat de overtuigingskracht, waarmee Prakke de geschiedenis van zijn woonplaats beschrijft — en hij beschrijft die met een welversneden pen! —

voldoende zou zijn om een dergelijk gebrek — zou het al bestaan — binnen korte tijd teniet te doen.

Prakke geeft een brok sociale geschiedenis, maar dan vanuit een sociologische visie. Zijn werkwijze is zo helder, en zijn schrijftrant zo boeiend, deze hoofdstukken zo aantrekkelijk uitgegeven, dat het „Woord vooraf”, dat Jan Fabricius schreef, niet alleen overbodig is, maar door toon en mentaliteit eerder afbreuk doet aan de waarde dan die te ondersteunen.

E. V.

Dr H. J. Prakke: **Kerkgang om nieuws** (De Kerkesprake); Inleiding door prof. dr K. Baschwitz, Publicistische Publicaties nr. 2, Assen 1955.

Men kan dit boekje van verschillende zijden waarden: historisch als bijdrage tot de kennis van ons 19de eeuwse leven; sociologisch als een blik op de structuur van de toenmalige dorpen, vooral van de rol die de kerk daarin speelde; sociologisch-publicistisch als een bijdrage tot de leer der informatie. Dit laatste is wel hoofdzakelijk bedoeld, en dit is ook het waardevolle van het boekje, dat het een goede, exacte en op de bronnen gefundeerde case-study is uit de praehistorie van de pers. Als er ooit een theorie van de informatie en haar rol in de menselijke gedragingen, meningsvorming en sociale structuur zal kunnen ontstaan, dan zal de theoreticus zich op zulke studies moeten kunnen baseren. Dit moeizame researchwerk op een betrekkelijk klein veld is zeer belangrijk.

J. P.

Wij wijzen onze lezers er op, dat de eerstvolgende aflevering van de Sociologische Gids zal verschijnen als een dubbel-nummer (Mei-Juni), dat geheel gewijd zal zijn aan het probleem van de sociale stratificatie.

MEDEDELINGEN

Onder leiding van prof. dr. H. D. de Vries Reilingh zal van 6 t.m. 16 Juni een excursie naar Engeland worden gemaakt. Op het programma staan o.a. bezoeken aan de London School of Economics and Political Sciences, het Institute for Mass Observation en een van de satelliet-steden. De kosten bedragen circa f 175. Voor deze excursie, die in de eerste plaats bestemd is voor kandidaten in de sociografie van de Universiteit van Amsterdam, kan men zich opgeven bij de Sociogr. Werkgemeenschap, Waterlooplein 24, Amsterdam C.

GAZETTE

Sinds Januari van dit jaar is Stenfert Kroese gestart met de uitgave van een internationaal drie-maandelijks tijdschrift voor perswetenschappen, **Gazette** genaamd. Het staat onder de redactie van K. Baschwitz van Amsterdam en Folke Dahl van Göttenborg. Het blad bevat blijkens zijn eerste nummer artikelen, korte wetenschappelijke mededelingen, informaties over het werk van verschillende centra en een bibliografie. Het blad heeft een internationale allure.

VACATURES

Stichting Personeelsbeleid, Telgen 13, Hengelo vraagt een **Soc. wetenschappelijk medewerker**.

C.B.S., afd. Landbouw- en voedselvoorzieningsstatistiek, vraagt **soc.-geograaf** met zin voor wetensch. en statist. researchwerk op econ. agrarisch gebied. Ook economie komen in aanmerking. Br. met levensloop, opl., ervaring aan Centrale Personeelsdienst, Bezuidenhoutseweg 15, 's-Gravenhage. Op linkerbovenhoek enveloppe: Vd/Lan.